

DE IMPACT VAN GENERATIEVE AI OP WERK EN INKOMEN IN DE CULTURELE EN CREATIEVE SECTOR

EEN ONDERZOEK DOOR DE BOEKMANSTICHTING, OP INITIATIEF VAN DE CREATIEVE COALITIE

CC
CREATIEVE
COALITIE

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

DE IMPACT VAN GENERATIEVE AI OP WERK EN INKOMEN IN DE CULTURELE EN CREATIEVE SECTOR

EEN ONDERZOEK DOOR DE BOEKMANSTICHTING, OP INITIATIEF VAN DE CREATIEVE COALITIE

Door Sita Struijke
December 2025

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

SAMENVATTING

De impact van generatieve AI is merkbaar in de culturele en creatieve sector en vergroot bestaande ongelijkheden, zo blijkt uit onderzoek van de Boekmanstichting, op initiatief van De Creatieve Coalitie. Zzp'ers ervaren druk op opdrachten en inkomen evenals werkinhoud, terwijl werknemers vooral efficiëntiewinst zien.

Deze rapportage is gebaseerd op een online enquête onder 713 respondenten uit de culturele en creatieve sector, waarvan 613 zzp'ers en 100 werknemers. Ruim 40 procent gebruikt generatieve AI (GenAI)¹ regelmatig voor werk (59 procent onder werknemers), vooral voor tekst- en beeldgeneratie en -bewerking. Bijna 1 op de 5 zzp'ers meldt minder opdrachten en inkomen door GenAI, bij vertalers is dat circa 1 op de 3. Opdrachten voor de zakelijke markt vallen weg of verschuiven naar lager betaald 'post-editing' (het controleren en bewerken van AI-output). Tegelijkertijd vreest 65 procent van de zzp'ers een verminderde werkgelegenheid binnen vijf jaar en maakt 90 procent zich zorgen over het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor het trainen van AI-modellen, ruim 40 procent neemt daarom beschermende maatregelen. Werknemers rapporteren juist vaker tijdwinst door het gebruik van GenAI en maken zich relatief minder zorgen over toekomstige werkgelegenheid.

Uit de resultaten komt het beeld naar voren dat GenAI bestaande ongelijkheden kan vergroten en zzp'ers extra onder druk zet. Tegen die achtergrond is de brede waardering voor een transitiefonds waarbinnen financiering geboden wordt voor omscholing naar een ander beroep of scholing in AI-vaardigheden, naar een voorstel van De Creatieve Coalitie, goed te plaatsen. Ruim de helft van de respondenten ziet de meerwaarde hiervan en 1 op de 3 zegt er gebruik van te willen maken.

¹ Generatieve AI (ook wel afgekort als GenAI of GAI) verwijst naar AI-modellen die output genereren op basis van een vraag of zoekopdracht ('prompt') door een gebruiker. Deze modellen functioneren op basis van algoritmen die zijn getraind op grote datasets om patronen en structuren te herkennen.

INLEIDING

Generatieve AI maakt een opmars in de culturele en creatieve sector. Streamingsdiensten worden overspoeld door AI-gegenereerde tracks, terwijl grote platenlabels in zee gaan met AI-bedrijven (Gijssel et al. 2025, Gijssel 2025 en Ploeg 2025). De Auteursbond overweegt juridische stappen nadat honderden schrijvers en vertalers meldden dat hun werk zonder toestemming wordt gebruikt voor AI-training (Mieghem et al. 2025). Fotografen stoppen met hun werk door concurrentie van generatieve AI en in de filmwereld groeit de controverse rond de eerste AI-acteurs (Parool 2025 en Urbach 2025).

Hoewel de krantenkoppen opstapelen, ontbreekt actueel onderzoek naar het effect van generatieve AI in de culturele en creatieve sector. In 2023 bleek uit een enquête van de Kunstenbond al dat hun leden zich zorgen maakten over de impact van AI op werkgelegenheid, auteursrecht en begrippen als kwaliteit en vakmanschap. De snelle ontwikkeling van deze technologie vraagt echter

om regelmatige monitoring. Daarnaast is er behoefte om niet alleen de zorgen onder werkenden in de sector te meten, maar ook het daadwerkelijke effect dat zij ervaren als het gaat om werk en inkomen.

Onder begeleiding van een stuurgroep met stakeholders uit de sector² en met methodologisch advies van de Boekmanstichting, zette De Creatieve Coalitie daarom in september een enquête uit onder zzp'ers en werknemers in de culturele en creatieve sector. Aan de hand van stellingen, meerkeuze en open vragen werden het ervaren effect en de zorgen rondom generatieve AI (GenAI) in kaart gebracht. De enquête bestond uit vier onderdelen: het gebruik van GenAI, de impact van GenAI op werk en inkomen, de behoefte aan een transitiefonds en tot slot enkele persoonskenmerken zoals leeftijd en beroep. Deze rapportage, opgesteld door de Boekmanstichting, geeft inzicht in de belangrijkste bevindingen.

² Bestaande uit de Auteursbond, ACT Acteursbelangen, de Kunstenbond en the Netherlands Society of Cinematographers.

ONDERZOEKSKADER

De enquête werd verspreid via sociale media en nieuwsbrieven van De Creatieve Coalitie en aangesloten lidorganisaties. In totaal vulden 713 respondenten de enquête in, van wie 613 zelfstandigen (inclusief zzp'ers die ondernemerschap combineren met werk in loondienst) en 100 werknemers. Ten opzichte van het aandeel zelfstandigen³ in de beroepsbevolking van de culturele en creatieve sector, is deze groep daarmee oververtegenwoordigd in de respons. Daarnaast lag de gemiddelde leeftijd hoger dan in de beroepsbevolking van de sector⁴: 69 procent van de respondenten was 45 jaar of ouder. Dit hangt grotendeels samen met het feit dat werkenden zich vaak pas later in hun carrière aansluiten bij beroeps- en belangenorganisaties, die de enquête onder hun leden verspreidden.

De steekproef berust op zelfselectie, waardoor bepaalde ervaringen (zowel positieve als negatieve)

oververtegenwoordigd kunnen zijn in de respons. Daarnaast is de enquête in enkele deelsectoren via achterbannen beter verspreid, waardoor deze beroepsgroepen⁵ oververtegenwoordigd kunnen zijn in de respons. Dit betekent niet dat het thema daar actueler of urgenter is, wel stelt het ons in staat deze groepen afzonderlijk te analyseren.

De resultaten kunnen niet zonder meer gegeneraliseerd worden naar de gehele culturele en creatieve sector. Tegelijkertijd geven de uitkomsten wel een gedegen indruk van hoe zzp'ers en werkenden in de sector GenAI ervaren, welke opdrachten en wiens inkomen onder druk staan en bieden de uitkomsten concrete aanknopingspunten voor waar ondersteuning en beleidsinterventies nodig zijn.

³ Uit onderzoek van het CBS blijkt dat 56 procent van de kunstenaars zzp'er is, onder mensen met een ander creatief beroep ligt dit aandeel op 30 procent (CBS 2025).

⁴ Uit onderzoek van het CBS blijkt dat 41 procent van de kunstenaars 45 jaar of ouder is, onder mensen met een ander creatief beroep ligt dit aandeel op 39 procent (CBS 2025).

⁵ De enquête werd met name door leden van de Auteursbond op grote schaal ingevuld, wat betekent dat schrijvers en vertalers oververtegenwoordigd zijn in de respons.

RESULTATEN

GEBRUIK VAN GENERATIEVE AI

Van de 713 respondenten gaf ruim 40 procent aan dagelijks (15 procent) of wekelijks (28 procent) gebruik te maken van generatieve AI voor hun werk (zie tabel 1). Werknemers in loondienst doen dit aanmerkelijk vaker (59 procent), wat vermoedelijk samenhangt met de grotere vertegenwoordiging van kantoorgebonden beroepen in deze groep. Het grootste verschil tussen zelfstandigen en werknemers zit echter in het aandeel dat nooit gebruikmaakt van GenAI voor hun werk: 32 procent van de zzp'ers tegenover 14 procent van de werkenden in loondienst.

Van de respondenten die regelmatig generatieve AI gebruiken, zet ruim 80 procent het in voor tekstgeneratie en -bewerking, bijvoorbeeld voor het redigeren van scripts of het opstellen van persberichten. Dit soort toepassingen zijn vooral populair onder ondersteunende beroepen (n=31), zoals marketeers en fondsenwervers, en onder leidinggevendenden (n=40). Ook beeldgeneratie- en bewerking worden regelmatig gebruikt, namelijk door 37 procent van de

respondenten die dagelijks of wekelijks GenAI inzetten. Met name foto's (n=37) maken hiervan gebruik, vermoedelijk vooral via ingebouwde AI-functies in nabewerkingsprogramma's zoals Adobe Photoshop en Lightroom.⁶

Het aandeel respondenten dat nooit gebruikmaakt van GenAI is bovengemiddeld hoog onder (literair) vertalers en (stem)acteurs. Vertalers geven aan dit deels vanuit principiële overwegingen te doen – variërend van zorgen over het ondermijnen van het eigen beroep ('Ik wil geen systeem gebruiken dat op termijn mijn eigen professionele bestaan om zeep kan helpen.') tot bezwaren rond milieuimpact en training van de AI-systemen op basis van auteursrechtelijk beschermd materiaal – maar ook vanuit een voorkeur om 'liever zelf na te denken'. (Stem)acteurs geven daarentegen aan generatieve AI simpelweg niet nodig te hebben voor hun werkzaamheden, een argument dat ook in diverse andere beroepsgroepen terugkeert.

IMPACT OP WERK EN INKOMEN

Om de vragen goed te laten aansluiten bij de werksituatie van de respondenten, is in dit deel van de enquête een onderscheid gemaakt tussen zelfstandigen (inclusief zzp'ers die ondernemerschap combineren met werk in loondienst) en werknemers in loondienst. Deze splitsing wordt ook in de rapportage aangehouden, waarbij waar mogelijk vergelijkingen tussen beide groepen worden gemaakt.

ZZP – impact op opdrachten

Bijna 1 op de 5 zzp'ers geeft aan dat het aantal opdrachten de afgelopen twaalf maanden is gedaald als gevolg van generatieve AI (zie tabel 3). Vooral vertalers (n=81) (waaronder literair vertalers en ondertitelaars⁷) ervaren een sterke impact: een derde van hen rapporteert een afname in het aantal opdrachten.

Voor de meeste beroepsgroepen is de steekproef te klein om betrouwbare percentages te kunnen noemen. Wel uiten respondenten uit verschillende creatieve

⁶ Dit vermoeden wordt bevestigd door DuPho, de beroepsorganisatie voor professionele fotografen in Nederland.

⁷ Onderlinge verschillen laten zien dat de negatieve impact op het aantal opdrachten en inkomen groter lijkt te zijn bij ondertitelaars. De verschillen tussen vertalers, literair vertalers en ondertitelaars in het kader van generatieve AI kwamen eerder ook naar voren bij een ledenraadpleging van de Auteursbond. Zie: Auteursbond (2025) [De betekenis van Generatieve AI voor schrijvers en vertalers](#).

RESULTATEN

sectoren – onder wie stemacteurs, cameramensen, fotografen, componisten, illustratoren en schrijvers – eveneens zorgen over een afname van werk. In toelichtingen geven zij aan dat vooral commerciële opdrachten vanuit marketing en reclame deels of volledig wegvallen door concurrentie van generatieve AI. Gesprekken met belangrijke stakeholders uit het veld⁸ lijken deze signalen te bevestigen.

Ter illustratie, zo beschrijft een componist: ‘Sommige opdrachten vallen ineens weg. Vooral lucratieve klussen die misschien niet het meest eervol zijn, maar wel de rekeningen betalen. Denk aan karaokenummers en bedrijfsfilms. Dit is héél snel gegaan.’ Op vergelijkbare wijze melden fotografen bijvoorbeeld het verlies van opdrachten voor campagnebeelden en rapporteren schrijvers een daling in de vraag naar copywriting. Met het wegvallen van deze in meer of mindere mate nevenactiviteiten lijkt een belangrijke inkomstenbron voor een brede variatie aan makers te verdwijnen.

ZZP – impact op inkomen

Volgens de respondenten leidt het wegvallen van werk logischerwijs tot minder inkomen. Wederom bijna 1 op de 5 zzp'ers geeft aan dat hun inkomen de afgelopen twaalf maanden is gedaald door generatieve AI (zie tabel 4). Wanneer wordt gevraagd deze daling naar omvang te schatten, blijkt dat het om substantiële percentages gaat, met '10-25% minder inkomen' als mediaan. Een ronde langs de beroepsgroepen laat zien dat circa een derde van de vertalers een daling meldt, en ook stemacteurs, cameramensen, fotografen en illustratoren vaker inkomstendaling rapporteren dan gemiddeld.

Opvallend is dat onder bepaalde beroepsgroepen tevens de aard van het werk verandert en daarmee ook de vergoeding. (Literair) vertalers, ondertitelaars en redacteurs geven aan dat zij steeds vaker gevraagd worden om AI-gegenereerde teksten te controleren en deze bij te sturen ('post-editen') in plaats van zelf te vertalen, ondertitelen of redigeren. En dat doorgaans voor een lager tarief.⁹ Een redacteur licht toe:

‘Opdrachtgevers geven aan dat ze een deel door AI laten doen en dat ik alleen maar hoeft te controleren. In de praktijk ben ik daar net zoveel tijd aan kwijt, maar krijg ik minder betaald.’ Uit eerder onderzoek onder literair vertalers blijkt dat deze verschuiving naar post-editen ook impact heeft op het werkplezier.¹⁰ Een deel van de ondervraagde zzp'ers neemt deze klussen dan ook niet (meer) aan.

Ook illustratoren en grafisch ontwerpers merken een verschuiving door AI. In hun toelichtingen wordt duidelijk dat ze met regelmaat worden gevraagd te werken met materiaal dat opdrachtgevers genereren met behulp van AI. Het gaat dan om referenties, maar ook om beeldmateriaal waarvan gevraagd wordt het in het eindproduct te verwerken. Beide gevallen resulteren in verminderde creatieve vrijheid.¹¹ Daarmee lijkt generatieve AI voor meerdere beroepsgroepen niet alleen het aantal opdrachten te beïnvloeden, maar ook de rol van de creatieve professional binnen de resterende opdrachten te beperken.

⁸ Het betreft de Auteursbond, de Beroepsvereniging Componisten Multimedia (BCMM), de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO), Dutch Photographers (DuPho) en the Netherlands Society of Cinematographers (NSC).

⁹ Een eerdere rondvraag onder vertalers door de NOS liet zien dat post-editen bijna de helft minder betaald. Zie: Slagboom, B. (2024) *'AI leidt tot dalende omzet bij vertalers: 'De tarieven kelderen''*.

¹⁰ Zie: Haeren et al. (2025) *De positie van literair vertalers*.

¹¹ Dit beeld wordt herkend door de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO), die aangeeft vergelijkbare signalen uit het veld te ontvangen.

RESULTATEN

ZZP – zorgen over werkgelegenheid

Ten opzichte van het heden maken de respondenten zich aanzienlijk meer zorgen over de toekomst. Van de zzp'ers is 65 procent het eens met de stelling: 'Binnen 5 jaar zal GenAI de werkgelegenheid in mijn beroep of sector verminderen'. Een kwart geeft zelfs aan het hier 'helemaal mee eens' te zijn (zie tabel 5).

Een analyse van de sectoren laat zien dat de zorgen het grootste zijn in de media (n=129) en audiovisuele sector (n=189): respectievelijk 77 en 74 procent van de zzp'ers in deze sectoren is het eens met de stelling, met stemacteurs en cameramensen als de meest bezorgde beroepen. Ook in de letteren (n=180) is het percentage hoog: 75 procent van de zzp'ers is het eens met de stelling, waarbij vertalers het meest bezorgd zijn – maar liefst 91 procent van hen vreest dat de werkgelegenheid binnen vijf jaar zal afnemen. Ook zelfstandigen in de beeldende kunsten (n=77) en in design en creatieve diensten (n=92) delen deze zorg, respectievelijk voor 67 en 65 procent. Binnen

deze sectoren zijn vooral illustratoren, grafisch ontwerpers en motion designers bezorgd over de toekomst van hun beroep.

ZZP – zorgen over auteursrecht

Naast werkgelegenheid maken zzp'ers zich ook significante zorgen over auteursrecht als gevolg van generatieve AI, zo blijkt uit de enquête. Maar liefst 90 procent van de zelfstandigen is het eens met de stelling 'Ik maak mij zorgen over het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor het trainen van AI-modellen'. Ruim 60 procent geeft zelfs aan het hier 'helemaal mee eens' te zijn (zie tabel 6).

Wanneer gevraagd wordt naar de actie die respondenten ondernemen om hun eigen werk te beschermen, wordt duidelijk dat ruim 1 op de 3 zzp'ers waar mogelijk gebruikmaakt van opt-outmogelijkheden.¹² Daarnaast geeft 1 op de 5 zzp'ers aan bepalingen¹³ hierover op te nemen in contracten of voorwaarden. De toepassing en mate van gebruikelijkheid van deze opties verschillen per beroepsgroep. Zo blijkt uit de resultaten dat fotografen en

ontwerpers eerder gebruikmaken van opt-out mogelijkheden, terwijl (stem)acteurs¹⁴, schrijvers en vertalers eerder bepalingen toepassen. Opvallend is dat een kwart van de respondenten aangeeft geen actie te ondernemen omdat zij nog niet wisten dat dit mogelijk was.

Loondienst – impact op werkzaamheden

Zowel aan de zzp'ers als aan de werknemers werd een stelling voorgelegd over de impact van generatieve AI op de aard van hun opdrachten of werkzaamheden. Van de werknemers gaf 1 op de 3 aan dat generatieve AI de aard van hun werkzaamheden verandert, dit percentage ligt hoger dan bij de zelfstandigen (17 procent). Uit de toelichtingen blijkt echter dat waar de aard van de opdrachten van zzp'ers vaak op negatieve wijze verandert, werknemers vooral positieve veranderingen ervaren. Zij geven aan hun werkzaamheden 'sneller', 'gemakkelijker' en 'efficiënter' uit te kunnen voeren dankzij generatieve AI. Dit hangt vermoedelijk samen met de grotere vertegenwoordiging van kantoorgebonden

¹² Met een 'opt-out' geef je als maker aan dat je niet wilt dat je werk wordt gebruikt voor het trainen van AI. Dit kan door een verklaring hierover op te nemen, bijvoorbeeld in de algemene voorwaarden van je website of in de colofon van je boek, maar ook kun je gebruikmaken van collectieve opt-out mogelijkheden. Het bekendste voorbeeld hiervan is de opt-out van de Federatie Beeldrechten, waar ondertussen meer dan 1.000 visuele makers gebruik van hebben gemaakt.

¹³ Meerdere beroeps- en belangenorganisaties stellen voor hun leden modelbepalingen beschikbaar die juridisch getoetst zijn. Zo biedt de Kunstenbond bijvoorbeeld bepalingen voor beeldende makers en voor (stem)acteurs.

¹⁴ In gesprek met ACT Acteursbelangen wordt echter duidelijk dat het voor (stem)acteurs lang niet altijd eenvoudig is om met opdrachtgevers te onderhandelen over het toepassen van dergelijke bepalingen.

RESULTATEN

beroepen in deze groep – beroepen met werkzaamheden waarvoor het te beargumenteren valt dat het gebruik van GenAI relatief meer voordelen oplevert.

Loondienst – zorgen over werkgelegenheid

Ook werd de stelling ‘Binnen 5 jaar zal GenAI de werkgelegenheid in mijn beroep of sector verminderen’ voorgelegd aan de werknemers in loondienst. Waar 65 procent van de zelfstandigen het eens was met deze stelling, ligt dit percentage onder werknemers op 35 procent. Dit schetst een beeld dat de zzp’ers zich aanzienlijk meer zorgen maken over de impact van generatieve AI dan de werknemers, die juist een overwegend positieve houding lijken te hebben tegenover GenAI. In lijn met het mattheuseffect¹⁵, lijkt generatieve AI daarmee de reeds kwetsbare positie van zelfstandigen in de culturele en creatieve sector verder te versterken.

BEHOEFTE AAN TRANSITIEFONDS

Voor degenen die gevolgen ervaren van de opkomst van GenAI in hun werk en inkomen, is gerichte ondersteuning wenselijk. Een transitiefonds, naar een idee van De Creatieve

Coalitie, zou financiering kunnen bieden voor zowel omscholing naar een ander beroep als scholing in AI-gerelateerde vaardigheden. Uit de enquête blijkt dat 57 procent van de respondenten de meerwaarde ziet van een dergelijk transitiefonds, slechts 8 procent doet dit niet (zie tabel 9). Wanneer vervolgens wordt gevraagd of zij er gebruik van zouden maken, antwoordt 1 op de 3 respondenten bevestigend. Onder hen zegt 29 procent het fonds in te willen zetten voor omscholing, terwijl 71 procent het zou gebruiken voor scholing in AI-gerelateerde vaardigheden.

De optie van omscholing wordt onder vertalers relatief vaak overwogen: 16 procent van hen geeft aan het transitiefonds hiervoor te willen gebruiken. Daarentegen lijkt de scholing in AI-gerelateerde vaardigheden vaker overwogen te worden door filmeditors, cameramensen en fotografen – professionals die dagelijks met beeldmateriaal werken en vanuit die praktijk al veel met technologie in aanraking komen.

CONCLUSIE

De enquête laat zien dat generatieve AI inmiddels een merkbare impact heeft op de culturele en creatieve sector, zowel in het gebruik ervan als in de gevolgen voor werk en inkomen. Zelfstandigen voelen deze impact het sterkst: zij melden dalende opdrachten en inkomens, verschuivingen naar werk dat minder creatief van aard is en zij maken zich zorgen over de toekomst van hun beroep en over het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor AI-training. Werknemers in loondienst ervaren juist vaker positieve effecten zoals sneller en efficiënter werken, wat samenhangt met hun overwegend kantoorgebonden beroepen. Ook maken zij zich relatief minder zorgen over toekomstige werkgelegenheid. De resultaten laten daarmee zien dat generatieve AI bestaande ongelijkheden in de sector kan versterken, waarbij de reeds kwetsbare positie van zzp’ers verder onder druk komt te staan. Dit benadrukt het belang van gerichte

¹⁵ Het mattheuseffect is het sociaaleconomische fenomeen waarbij 'de rijken rijker worden' en 'de armen armer'. Het houdt in dat bestaande verschillen in voordeel en nadeel zichzelf versterken.

RESULTATEN

ondersteuning en doordachte beleidsinterventies, zoals een transitiefonds, een voorstel dat breed gewaardeerd wordt.

Een belangrijke groep die in deze enquête ondervetegenwoordigd is, zijn de jonge makers: slechts 95 van de 713 respondenten waren jonger dan 35 jaar. Dit terwijl generatieve AI juist voor deze groep een significante impact kan hebben. Zo vreest de Netherlands Society of Cinematographers dat de opmars van generatieve AI een belangrijke reden is voor de daling van aanmeldingen bij opleidingen als Visual Effects, en signaleert de Auteursbond dat het wegvallen van eenvoudiger vertaalklussen als gevolg van GenAI vooral voor junior vertalers een ingrijpende ontwikkeling is. Om een volledig beeld te krijgen van de impact van generatieve AI op de culturele en creatieve sector, is daarom aanvullend onderzoek nodig dat zich specifiek richt op jonge makers, hun actuele ervaringen en hun zorgen over hoe deze technologie hun toekomst kan beïnvloeden.

TABELLEN

TABEL 1: *Maak je voor je werk gebruik van GenAI? (n=713)*

Ja, dagelijks	104	14,6%
Ja, wekelijks	201	28,2%
Zelden	199	27,9%
Nooit	209	29,3%

TABEL 2: *Wat voor soort GenAI-toepassingen gebruik je in je werk? (n=305)*

Tekstgeneratie of -bewerking	253	83,0%
Beeldgeneratie of -bewerking	113	37,0%
Videogeneratie of -bewerking	26	8,5%
Spraakgeneratie of -bewerking	62	20,3%
Audiogeneratie of -bewerking	29	9,5%

TABEL 3: *ZZP – In de afgelopen 12 maanden is mijn aantal opdrachten door GenAI... (n=613)*

Heel erg gedaald	37	6,0%
Een beetje gedaald	76	12,4%
Geen effect	271	44,2%
Een beetje gestegen	7	1,1%
Heel erg gestegen	6	1,0%
Ik weet niet of GenAI effect heeft op mijn opdrachten	216	35,2%

TABEL 4: *ZZP – In de afgelopen 12 maanden is mijn inkomen door GenAI... (n=613)*

Heel erg gedaald	35	5,7%
Een beetje gedaald	74	12,1%
Geen effect	286	46,7%
Een beetje gestegen	14	2,3%
Heel erg gestegen	2	0,3%
Ik weet niet of GenAI effect heeft op mijn inkomen	202	33,0%

TABEL 5: *ZZP – Binnen 5 jaar zal GenAI de werkgelegenheid in mijn beroep of sector verminderen. (n=613)*

Helemaal mee eens	153	25,0%
Mee eens	248	40,5%
Neutraal	65	10,6%
Mee oneens	68	11,1%
Helemaal oneens	22	3,6%
Weet ik niet	57	9,3%

TABELLEN

TABEL 6: ZZP – Ik maak mij zorgen over het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor het trainen van AI-modellen. (n=613)

Helemaal mee eens	383	62,5%
Mee eens	167	27,2%
Neutraal	32	5,2%
Mee oneens	16	2,6%
Helemaal oneens	5	0,8%
Weet ik niet	10	1,6%

TABEL 7: ZZP – Onderneem je actie om jouw werk te beschermen tegen gebruik voor training van AI-modellen? (n=613)

Ik maak gebruik van opt-outmogelijkheden waar dat kan	220	35,9%
Ik neem bepalingen hierover op in contracten of voorwaarden	116	18,9%
Ik heb nog geen actie ondernomen maar ben dit wel van plan	145	23,7%
Ik onderneem geen actie, omdat ik niet wist dat dit mogelijk was	162	26,4%
Ik onderneem bewust geen actie om mijn werk te beschermen	35	5,7%

TABEL 8: LOON – Binnen 5 jaar zal GenAI de werkgelegenheid in mijn beroep of sector verminderen. (n=100)

Helemaal mee eens	12	12,0%
Mee eens	23	23,0%
Neutraal	9	9,0%
Mee oneens	33	33,0%
Helemaal oneens	13	13,0%
Weet ik niet	10	10,0%

TABEL 9: Ik zie de meerwaarde van een transitiefonds. (n=713)

Helemaal mee eens	124	17,4%
Mee eens	280	39,3%
Neutraal	176	24,7%
Mee oneens	31	4,3%
Helemaal oneens	27	3,8%
Weet ik niet	75	10,5%

TABEL 10: Ik zou gebruikmaken van een transitiefonds. (n=713)

Helemaal mee eens	69	9,7%
Mee eens	169	23,7%
Neutraal	166	23,3%
Mee oneens	103	14,4%
Helemaal oneens	56	7,9%
Weet ik niet	150	21,0%

LITERATUUR

Auteursbond (2025) [De betekenis van Generatieve AI voor schrijvers en vertalers: Uitkomsten ledenraadpleging Auteursbond, voorjaar 2025.](#)

Amsterdam: Auteursbond.

CBS (2025) [‘Monitor Kunstenaars en andere werkenden met een creatief beroep’.](#)

Op: www.cbs.nl, 31 maart.

Gijssel, R. van (2025) [‘Universal sluit deal met AI-tool Udio, zodat fans muziek kunnen maken in de stijl van hun idool’.](#)

Op: www.volkskrant.nl, 31 oktober.

Gijssel, R. van en L. Verhagen (2025) [‘AI-muziek overspoelt streamingdiensten met drek én hits: “Er is meer dan alleen het zwartgallige verhaal”’.](#)

Op: www.volkskrant.nl, 26 november.

Haeren, M. van (red.); Andel, F. van en S. Liebreks (2025) [De positie van literair vertalers: een onderzoek in opdracht van het Expertisecentrum Literair Vertalen.](#)

Amsterdam: Boekmanstichting.

Mieghem, M., F. Damen en S. Hofstede (2025) [‘Schrijvers woedend na “diefstal” door Meta: ruim 600 meldingen bij auteursbond’.](#)

Op: www.nos.nl, 26 juli.

Parool (2025) [‘Fotografenduo Chris en Marjan stopt door teruglopende inkomsten en portretteert nog eenmaal collega-kunstenaars’.](#)

Op: www.parool.nl, 22 november.

Ploeg, van der P. (2025) [‘AI-muziektool Udio krijgt nu steun van twee van de drie grootste platenlabels ter wereld’.](#)

Op: www.nrc.nl, 20 november.

Slagboom, B. (2024) [‘AI leidt tot dalende omzet bij vertalers: “De tarieven kelderen”’.](#)

Op: www.nos.nl, 7 september.

Urbach, J. (2025) [‘AI-acteur Tilly Norwood veroorzaakt al ophef zonder ooit een rol gespeeld te hebben’.](#)

Op: www.trouw.nl, 1 oktober.

COLOFON

© Amsterdam, 17 december 2025
Boekmanstichting – Op initiatief van De Creatieve Coalitie

Onderzoek en tekst: Sita Struijke
Redactie: Maartje Goedhart, Annabel Essink
Opmaak: Imke Muriël van Herk

OVER DE CREATIEVE COALITIE
www.decreatievecoalitie.nl

De Creatieve Coalitie is de koepelvereniging van en voor professionals in de culturele en creatieve sector. Via de 47 aangesloten beroepsorganisaties, makers-netwerken, vakverenigingen en vakbonden vertegenwoordigt. De Creatieve Coalitie ruim 40.000 werkenden uit de sector.

OVER DE BOEKMANSTICHTING
www.boekman.nl

De Boekmanstichting is het onafhankelijke kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert en verspreidt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert het gefundeerde cultuurdebat.

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

DE BOEKMANSTICHTING
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
www.boekman.nl

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid